

FÖRSLAG TILL STATSRÅDETS FÖRORDNING OM BEDÖMNING AV KOMPETENS OCH BEHOVET AV INTEGRATIONSTJÄNSTER

1 Bakgrund

Lagen om främjande av integration (681/2023, nedan *integrationslagen*) träder i kraft den 1 januari 2025 och upphäver den gällande lagen med samma namn. Statsrådets förordning om inledande kartläggning i anslutning till främjande av integration (570/2011) har utfärdats med stöd av 9 § 2 mom. i lagen om främjande av integration (1386/2010). I förordningen föreskrivs om innehållet i den inledande kartläggningen, den inledande intervjun och vid behov om preciserande åtgärder samt om genomförandet av den inledande kartläggningen. När den gällande lagen om främjande av integration upphävs, upphävs också ovan nämnda förordning.

I 2 kap. i integrationslagen föreskrivs om integrationsfrämjande tjänster. I 14 § i integrationslagen föreskrivs om myndighetsansvar när det gäller bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster, primära målgrupper och det viktigaste innehållet i bedömningen. I 15 § i integrationslagen föreskrivs om myndighetsansvar när det gäller sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster, målgrupper, innehållet i bedömningen och avvikelser från förutsättningarna att göra en bedömning av servicebehovet enligt paragrafen. En sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster eller en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster som görs för en invandrad person ersätter den inledande kartläggning som avses i den gällande lagen om främjande av integration.

Enligt 14 § i integrationslagen ska en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster utarbetas i kommunen för alla invandrade som avses i lagens 2 § 3 eller 4 mom. (bland annat personer som får internationellt skydd samt deras familjemedlemmar och andra anhöriga samt personer som får tillfälligt skydd och som har en hemkommun) eller stöd för hemvård av barn. Arbetskraftsmyndigheten ska göra en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster för en person som flyttat till landet för mindre än tre år sedan och som är arbetslös arbetssökande. En invandrad kan också själv begära en bedömning, varvid bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster ska göras om arbetskraftsmyndigheten eller kommunen bedömer att personen behöver den.

Enligt 15 § i integrationslagen ska kommunen tillsammans med välfärdsområdet utarbeta en sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster för alla personer som flyttat till Finland för mindre än tre år sedan och som är kvotflyktingar enligt 90 § i utlänningslagen, minderåriga barn eller unga som anlänt utan vårdnadshavare, offer för människohandel eller personer som annat än tillfälligt får utkomststöd.

Kommunen eller arbetskraftsmyndigheten ska utifrån bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster eller den sektorsövergripande bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster utarbeta en integrationsplan för den invandrade eller tillsammans med välfärdsområdet en sektorsövergripande integrationsplan, om personen bedöms behöva en sådan.

Enligt 14 och 15 § i integrationslagen får närmare bestämmelser om innehållet i och genomförandet av bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster och den sektorsövergripande bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster utfärdas genom förordning av statsrådet.

2 Innehållet i den föreslagna förordningen

Det föreslås att det i 1 § i statsrådets förordning om bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster föreskrivs om innehållet i bedömningar av kompetens och behovet av integrationstjänster. Enligt den ingår det i den bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster som avses i 14 § i lagen om främjande av integration och den sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster som avses i 15 § i den lagen en inledande intervju och vid behov preciserande åtgärder. Även i nuläget inbegriper den inledande kartläggningen en inledande intervju och vid behov preciserande åtgärder.

Bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster eller den sektorsövergripande bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster är en åtgärd som inleder en individuell process som främjar integrationen. Målet är att med hjälp av en personlig inledande intervju och därpå följande preciserande åtgärder/expertbedömningar skapa sig en bild av vilka åtgärder som behövs och som är ändamålsenliga för att den invandrade ska få en lyckad och självständig integrationsprocess. I den inledande intervjun bildar man sig en uppfattning om den invandrades behov, önskemål och mål i anslutning till integrationen. Utifrån den inledande intervjun framgår det om det krävs preciserande åtgärder, till exempel testning, för att fastställa nivån på den invandrades läs- och skrivfärdigheter eller kunskaper i finska och svenska och inlärningsfärdigheter eller för att kartlägga annan kompetens.

Syftet med bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster är att utreda om den invandrade behöver en integrationsplan eller en sektorsövergripande integrationsplan och åtgärder som främjar integrationen. Dessutom syftar den till att utreda behovet av en integrationsplan för familjen. Syftet är att samla in den information om den invandrades individuella situation som behövs för att göra upp en ändamålsenlig integrationsplan. Om det konstateras att det inte finns ett behov av expertbedömningar kan en integrationsplan också göras upp i samband med bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster.

Diagram 1. Beskrivning av processen för bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster och utarbetande av en integrationsplan

I 2 § i förordningen föreskrivs närmare om innehållet i inledande intervjuer. I förslaget föreslås att det ska föreskrivas att kommunen eller Arbetskraftsmyndigheten vid en inledande intervju ska utreda åtminstone invandrarens kompetens och allmänna förutsättningar för integration samt behov och önskemål avseende integrationstjänsterna. Enligt det föreslagna 2 § 1 mom. ska åtminstone invandrarens läs- och skrivkunskaper samt kunskaper i finska och svenska preliminärt utredas. I den inledande intervjun kartläggs preliminärt också den invandrades färdigheter och förutsättningar för studier samt arbetslivsfärdigheter, behov av sysselsättnings- och utbildningstjänster samt målen för dessa. Om kommunen konstaterar att den invandrade kan söka arbete ska personen hänvisas till Arbetskraftsmyndighetens tjänster där en integrationsplan eller sysselsättningsplan kan utarbetas för personen i fråga. Den invandrades tidigare utbildning, examina och arbetserfarenhet går igenom liksom även kompetens i anslutning till specialfärdigheter och andra styrkor, som till exempel kan vara färdigheter som personen lärt sig genom arbete, hobbyer eller roller i vardagslivet. Under den inledande intervjun ska man utreda den invandrades livssituation och de servicebehov som följer av den, till exempel familjesituationen och vid behov omständigheter i anslutning till boendet och den ekonomiska situationen. Under den inledande intervjun ska man också bedöma behovet av andra

integrationsfrämjande tjänster, till exempel behov av att delta i verksamhet som ordnas av organisationer, föreningar eller sammanslutningar.

Det bör reserveras tillräckligt med tid för den inledande intervjun så att man hinner gå igenom de frågor som fastställs i förordningen. Dessutom ska behovet av en eventuell integrationsplan för familjen utredas genom att man frågar om den invandrades familjesituation, till exempel om hen har en partner och barn. Om den invandrade har en partner som eventuellt behöver integrationsåtgärder eller om den invandrades barns situation väcker frågor om behovet av integration eller stöd i föräldraskapet, är det skäl att föreslå att en integrationsplan utarbetas för familjen. Då ska utöver den invandrade också den eventuella partnern samt barnen vara på plats. Om familjen bedöms ha behov av familjearbete eller annat socialt arbete eller av småbarnspedagogik och utbildning, ska integrationsplanen för familjen göras upp sektorsövergripande.

Det föreslås att det i 2 § 2 mom. ska föreskrivas om vad som utöver 2 § 1 mom. ska utredas vid en sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster. Enligt förslaget ska man vid en sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster utreda behovet av mentalvårds- och rehabiliteringstjänster, social- och hälsovårdstjänster och andra tjänster som främjar integrationen. Genom en mer omfattande utredning i samarbete mellan välfärdsområdet och Arbetskraftsmyndigheten eller välfärdsområdet och kommunen strävar man efter att säkerställa att behoven hos invandrade i utsatt ställning vid behov tillgodoses genom sektorsövergripande samarbete och genom att de tjänster personerna behöver samordnas i sektorsövergripande samarbete. Därför kan det vara nödvändigt att utreda till exempel personens behov av mentalvårds- och rehabiliteringstjänster, så att personen kan hänvisas till exempelvis välfärdsområdets social- och hälsovårdstjänster utöver tjänsterna enligt integrationsprogrammet. I utredningen kan också konstateras att det inte finns sådana behov.

Enligt 2 § 3 mom. föreslås att invandraren vid den inledande intervjun åtminstone ska informeras om målen för de integrationsfrämjande tjänsterna, utarbetandet av integrationsplanen och serviceprocessen, integrationsplanens förpliktande karaktär och invandrans rättigheter och skyldigheter i anslutning till planen samt behandlingen av invandrans personuppgifter.

Syftet är att beskriva för invandraren att målet är att främja invandrans integration, sysselsättning, välfärd och delaktighet i samhället. Den invandrade informeras om att målet är att hen ska få fungerande elementära språkfärdigheter i finska eller svenska. Arbetskraftsmyndigheten beskriver också målen med Arbetskraftsservicen för en invandrad som är arbetssökande. Invandrade som omfattas av kommunens integrationstjänster informeras om att målet är att bli arbetssökande och sysselsätta sig, om det inte är fråga om till exempel en äldre invandrad eller en invandrad som har en sådan sjukdom eller funktionsnedsättning som gör att personen är permanent arbetsförmögen. Den invandrade informeras också om att integrationstjänsterna även syftar till att den invandrade ska få information om hur det finländska samhället fungerar och uppleva sig vara en del av det.

Under den inledande intervjun berättas att syftet med bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster är att fastställa den invandrades kompetens och servicebehov, utifrån vilket personen vid behov hänvisas till mer utförliga expertbedömningar. Dessutom informeras den invandrade om att en integrationsplan kan utarbetas för personen på basis av bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster.

I samband med bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster eller senast när en integrationsplan utarbetas informeras den invandrade om integrationsplanens maximala längd samt om att integrationsplanen kommer att uppdateras regelbundet. Den invandrade informeras om sina rättigheter och skyldigheter när integrationsplanen genomförs. Den invandrade informeras om att integrationsplanen är förpliktande och om att om personen inte följer den kan hans rätt till arbetslöshetsförmån upphöra eller utkomststödet sänkas på det sätt som föreskrivs i lagen. Den invandrade informeras också om att när det bokas ett möte för hen förväntas hen komma i tid och om hen är förhindrad till exempel på grund av sjukdom förväntas hen avboka mötestiden i god tid. Den invandrade informeras om att hen får delta avgiftsfritt i tjänster och utbildningar enligt integrationsplanen och att hen ska utnyttja den tid integrationsplanen gäller genom att genomföra dem enligt överens-

kommelse och om hens förmåga och livssituation möjliggör det lönar det sig dessutom att främja integrationen på olika sätt även utanför dessa tjänster, till exempel genom att öva finska eller svenska i vardagen. Arbetskraftsmyndigheten informerar den invandrade om skyldigheten att söka arbete samt bland annat om skyldigheten att meddela att man inleder eventuella frivilliga studier och hur de framskrider. Dessutom informeras den invandrade om att hen ska meddela om hens livssituation förändras på ett sätt som har betydelse för genomförandet av integrationsplanen, till exempel om personen får ett arbete eller flyttar till en annan ort eller helt och hållet bort från Finland.

Det föreslås att det i 3 § i förordningen föreskrivs om preciserande åtgärder. Enligt den kan man inbegripa preciserande åtgärder utifrån de uppgifter som erhållits vid den inledande intervjun i en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster och i en sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster. Sådana åtgärder kan vara bland annat att identifiera personens kompetens, närmare utreda personens läs- och skrivkunnighet och personens kunskaper i finska eller svenska, utreda färdigheter och förutsättningar för studier och sysselsättningsalternativ samt närmare utreda behovet av tjänster. Målet med de mer utförliga åtgärderna är att utifrån de uppgifter som erhållits under den inledande intervjun utreda personens färdighetsnivå till exempel i fråga om språk- och studiefärdigheter. Med en noggrannare utredning av behovet av tjänster avses till exempel en utredning av arbets- och funktionsförmågan. Utifrån åtgärderna kan man mer individuellt hänvisa den invandrade till tjänster och till exempel utreda vilken utbildningsform det är mest ändamålsenligt att den invandrade deltar i med tanke på personens bakgrund och kompetens.

Kommunen eller arbetskraftsmyndigheten kan inhämta ovan nämnda preciserande åtgärder och expertbedömningar till exempel från utbildningsanordnare, organisationer och andra serviceproducenter. Genomförandet av ovan nämnda åtgärder kan grunda sig på noggrannare intervjuer med den invandrade, en granskning av intyg och dokument som den invandrade uppvisat eller till exempel testning av studiefärdigheter, läsfärdigheter eller språkkunskaper.

Det föreslås att det i 4 § i förordningen föreskrivs om genomförande av bedömningar av kompetens och behovet av integrationstjänster. Enligt 4 § 1 mom. i förslaget ska en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster eller en sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster genomföras på invandrarens modersmål eller på ett språk som invandraren kan konstateras förstå i tillräcklig utsträckning med tanke på ärendets natur. Arbetskraftsmyndigheten eller kommunen skaffar vid behov tolk även när bedömningen görs sektorsövergripande i samarbete med välfärdsområdet.

Bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster eller den sektorsövergripande bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster ska enligt 4 § 2 mom. i förslaget genomföras så att man utifrån den kan bedöma invandrarens behov av en integrationsplan enligt 16 § i lagen om främjande av integration, en sektorsövergripande integrationsplan enligt 17 § i den lagen samt, vid behov, en integrationsplan för familjer enligt 21 § i den lagen eller så att invandraren utifrån bedömningen kan vägledas till arbetslivet, till utbildning som motsvarar invandrarens behov eller till andra integrationsfrämjande åtgärder och tjänster. Syftet med bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster eller den sektorsövergripande bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster är att främja integrationen samt identifiera invandrarens individuella behov genom att i integrationsplanen eller den sektorsövergripande integrationsplanen inkludera sådana åtgärder som stöder invandrarens behov och styr personen till ändamålsenliga åtgärder som främjar integrationen och sysselsättningen, särskilt i början av invandringen. Om det utifrån bedömningen konstateras att det inte finns något behov av att utarbeta en integrationsplan eller sektorsövergripande integrationsplan till exempel eftersom personen redan har kunskaper i finska eller svenska, kännedom om samhället som den invandrade har fått under tiden personen har bott i Finland eller tidigare arbetshistoria, kan den invandrade hänvisas till andra tjänster som bedöms vara nyttiga i personens individuella situation, till exempel arbetskraftstjänster, kommunens basservice, en bedömning av behovet av social- och hälsovårdstjänster i välfärdsområdet, andra myndigheters tjänster eller till exempel verksamhet inom tredje sektorn. Syftet med bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster är således att främja integrationen och identifiera en lämplig integrationsväg för varje integrationskund antingen genom att utarbeta en integrationsplan eller genom annan vägledning.

I 4 § 3 mom. i förslaget till förordning föreskrivs om ordnande av en bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster eller en sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster. Enligt förslaget ska bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster eller den sektorsövergripande bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster ordnas på kommunens eller Arbetskraftsmyndighetens verksamhetsställe eller något annat serviceställe, om inte något annat sätt att sköta ärendet är mer ändamålsenligt på grund av vägande skäl. Utgångspunkten är att bedömningen ska ordnas på Arbetskraftsmyndighetens eller kommunens verksamhetsställe eller något annat serviceställe. Ett sådant serviceställe kan till exempel vara en lokal för ett välfärdsområde som deltar i en sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster. Bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster eller den sektorsövergripande bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster ska i regel ordnas genom ett möte på plats. I bedömningen kan man dock utnyttja andra sätt, till exempel distansmöten, om det är mer ändamålsenligt av vägande skäl. Ett sådant skäl kan till exempel vara att det är utmanande att få den invandrade att komma till verksamhetsstället på grund av att personen bor långt borta inom en annan kommuns område och förbindelserna är begränsade eller på grund av att personen har en långvarig sjukdom. Om mötet genomförs som ett distansmöte är det dock en förutsättning att den invandrade har förmåga att delta i mötet, det vill säga att personen bland annat har tillgång till en lämplig apparat samt tillräckliga färdigheter för att uträtta ärenden digitalt. Syftet med distansmötet är personen snabbare ska få tillgång till tjänster.

I 5 § föreskrivs det om förordningens ikraftträdande. Förordningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2025, det vill säga samtidigt som integrationslagen.

3 Förslagets konsekvenser

Förslaget har inga ekonomiska konsekvenser.

Den föreslagna förordningen av statsrådet har ringa positiva konsekvenser för invandrade eftersom bedömningen av kompetens och behovet av integrationstjänster är mer omfattande, individuell och målinriktad än den inledande kartläggningen som avses i den gällande integrationslagen och sektorsövergripande servicebehov kan beaktas på ett mer heltäckande sätt än i nuläget, särskilt i den sektorsövergripande bedömning av kompetens och behovet av integrationstjänster som avses i 15 § i integrationslagen. Förslaget har ringa positiva konsekvenser även för barn och jämställdheten mellan könen, eftersom det i förordningen föreskrivs om en bedömning av behovet av en integrationsplan för familjen och därför är det möjligt att det görs upp fler sådana planer än i nuläget, varvid hela familjens integration kan främjas.

4 Beredningen av propositionen

Förslaget till förordning har beretts som tjänsteuppdrag vid arbets- och näringsministeriet.

Propositionen var ute på remiss xx.xx.202x–xx.xx.202x. Utlåtanden begärdes bland annat av andra ministerier, TE-byråer, kommuner, välfärdsområden, NTM-centraler, andra centrala myndigheter samt aktörer inom tredje sektorn, till exempel läroanstalter, organisationer, föreningar och samfund.

5 Ikraftträdande

Det föreslås att förordningen träder i kraft den 1 januari 2025.